

VENDIM
Nr.24, datë 9.6.2011

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	Anëtar i	“	“
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“	“
Petrit Plloçi	Anëtar i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“
Sokol Sadushi	Anëtar i	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i	“	“
Admir Thanza	Anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“

me sekretare Blerina Çinari, në datën 21.12.2010 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.37/22 akti, që i përket:

KËRKUES: Një e pesta e deputetëve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga deputeti Viktor Gumi.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Presidenti i Republikës, në mungesë.

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj dhe Jonida Dervishi, me autorizim.

OBJEKTI: Interpretimi përfundimtar i nenit 125, pikat 1 dhe 2; i nenit 136, pikat 1 dhe 5 (vetëm për gjyqtarët e Gjykatës së Lartë); i nenit 125, pika 3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 124 e 134, pika 1, shkronja “c” të Kushtetutës; neni 27 dhe vijues dhe neni 71 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Altina Xhoxhaj; përfaqësuesin e kërkuarit; përfaqësuesit e subjektit të interesuar (Kuvendi i Republikës së Shqipërisë) dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në muajin shtator 2010 Presidenti i Republikës (Presidenti) ka emëruar me dekret katër anëtarë të Gjykatës Kushtetuese dhe tre anëtarë të Gjykatës së Lartë. Këto dekrete i janë dërguar Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (Kuvendi) për dhënien e pëlqimit, në mbështetje të neneve 125/1 dhe 136/1 të Kushtetutës.

2. Kuvendi ka pezulluar procedurat për votimin (dhënien e pëlqimit) për dekretet e mësipërme të Presidentit, pasi një grup deputetësh (kërkuarit), që përbëjnë një të pestën e numrit të përgjithshëm të deputetëve, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese, në kuptim të nenit 134/1/c të Kushtetutës, me kërkesë për interpretimin përfundimtar të nenit 125, pikat 1 dhe 2, të nenit 136, pikat 1 dhe 5 (vetëm për gjyqtarët e Gjykatës së Lartë) dhe të nenit 125, pika 3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

3. Kërkuarit pretendon se interpretimi i këtyre dispozitave kushtetuese është i nevojshëm për sqarimin e çështjeve që kanë të bëjnë me:

3.1 kriteret që duhet të plotësojnë kandidatët për gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë;

3.2 përcaktimin nëse ka konflikt kushtetues në rastin e parashikimit të kriterëve të njëjta për gjyqtarët e këtyre dy gjykatave;

3.3 përcaktimin nëse duhet të ketë ndonjë raport në përbërjen e Gjykatës së Lartë mes gjyqtarëve që vijnë nga pushteti gjyqësor dhe juristëve që kanë përvojë jashtë këtij sistemi;

3.4 përcaktimin nëse kandidatura për gjyqtar të Gjykatës së Lartë duhet t'i plotësojë kriteret në momentin e dekretimit nga Presidenti apo në momentin e shqyrtimit të dekretit përkatës në Kuvend;

3.5 përcaktimin e një mekanizmi të vlefshëm, me qëllim respektimin e nenit 125/3 të Kushtetutës, për përtëritjen e Gjykatës Kushtetuese çdo tre vjet me një të tretën e anëtarësisë së saj.

Kërkesit, në mënyrë të përmbledhur, kanë parashtruar këto argumente në mbështetje të kërkesës:

- Procedura e përzgjedhjes së gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë duhet të jetë transparente dhe të ofrojë mekanizma mbrojtës ndaj emërimeve të motivuara mbi konsiderata politike ose të pasakta.

- Dekreti i Presidentit, duhet të jetë i arsyetuar dhe, për përzgjedhjen e kandidaturave, Presidenti duhet të marrë vlerësimin e punëdhënësve të kandidatit dhe, ku është e mundur, të kërkojë mendim me shkrim edhe nga organe të tilla, si: Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Ministri i Drejtësisë, Prokuroria e Përgjithshme, Inspektorati i Lartë për Deklarimin e Pasurive, Dhoma Kombëtare e Avokatisë etj.

- Gjykata e Lartë është shkalla më e lartë gjyqësore për gjyqtarët e karrierës, çka do të thotë që në përbërje të saj shumica duhet t'i përkasë gjyqësorit. Qenia 10 vjet gjyqtar ose 15 vjet jurist i shquar, për anëtarësinë në Gjykatën e Lartë, dhe jurist me kualifikim të lartë dhe 15 vjet përvojë, për Gjykatën Kushtetuese, nuk e bën kandidaturën automatikisht të aftë për të konkurruar dhe për të qenë anëtar i këtyre dy trupave gjyqësorë.

- Neni 125/3 i Kushtetutës sanksionon se përbërja e Gjykatës Kushtetuese duhet të reflektojë përtëritje çdo tre vjet me një tretën e anëtarësisë së saj. Aktualisht ka mbaruar mandati i gjashtë gjyqtarëve të kësaj Gjykate. Në këto kushte lind si domosdoshmëri ballafaqimi i situatës aktuale me përcaktimin e nenit 125/3 të Kushtetutës, nëpërmjet një vendimi interpretues përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese.

4. Subjekti i interesuar, Presidenti, me shkresën nr.2032/1 prot., datë 26.11.2010, drejtuar Gjykatës Kushtetuese, shprehet se kompetencat për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë janë ushtruar sipas attributeve që Kushtetuta ka parashikuar për Presidentin. Në këtë drejtim, deri në dhënien ose jo të pëlqimit për këto dekrete nga ana e Kuvendit, Presidenti e vlerëson të përmbushur funksionin e tij kushtetues për plotësimin e vendeve vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe në Gjykatën e Lartë.

5. Subjekti i interesuar, Kuvendi, parashtrroi në mënyrë të përmbledhur:

- i) Në lidhje me kriteret që duhet të përmbushë gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese, neni 125/2 i Kushtetutës është i qartë dhe nuk lë hapësira për interpretime për dy nga kriteret ("profesionin jurist" dhe "përvojën jo më pak se 15 vjet në profesion"), por është më i gjerë në lidhje me kriterin tjetër mbi "kualifikimin e lartë".

- ii) Për kategorinë e "juristëve të shquar" duket se kriteret e përcaktuara nga ligji për gjyqtarin e Gjykatës së Lartë janë pothuajse të njëjta me ato të parashikuara për gjyqtarin e Gjykatës Kushtetuese, edhe pse këto dy organe janë të ndryshme, si për sa i përket juridiksionit, ashtu dhe kompetencave.

- iii) Për Gjykatën e Lartë ligji nuk shprehet për raportin numerik midis gjyqtarëve me 10 vjet vjetërsi dhe juristëve me 15 vjet përvojë.

- iv) Kuvendi, në ushtrimin e kompetencës së tij për vlerësimin e meritës së kandidaturave, ka mundësinë dhe të drejtën e përcaktimit të kriterëve mbi të cilat mbështet pëlqimin e tij, duke përcaktuar, gjithashtu, peshën dhe vlerën që i jep secilit kriter.

v) Në situatën aktuale, kur ka përfunduar mandati i gjashtë gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, lind nevoja e përcaktimit të një mekanizmi të vlefshëm për të respektuar nenin 125/3 të Kushtetutës.

II

A. Për juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese për interpretimin përfundimtar të Kushtetutës

6. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) vlerëson të shprehet paraprakisht për juridiksionin e saj për interpretimin përfundimtar të Kushtetutës, pavarësisht se një pretendim i tillë nuk është parashtruar nga palët në këtë gjykim kushtetues.

7. Bazuar në nenin 124 të Kushtetutës, Gjykata garanton respektimin e Kushtetutës dhe bën interpretimin përfundimtar të saj, çka përbën funksionin bazë të këtij organi. Kjo kompetencë e Gjykatës gjen pasqyrim edhe në nenin 71 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i cili parashikon, ndër të tjera, kategoritë e subjekteve që legjitimohen t’i drejtohen Gjykatës, elementet që duhet të plotësojë kërkesa për interpretim dhe subjektet pjesëmarrëse në gjykimin kushtetues.

8. Interpretimi i ligjit themelor të shtetit është funksioni kryesor i kësaj Gjykate dhe ajo e ushtron këtë kompetencë sa herë që vihet në lëvizje për t’u shprehur për një nga çështjet e parashikuara në nenin 131 të Kushtetutës dhe në normat e tjera kushtetuese, sepse gjatë këtij kontrolli është i nevojshëm, në çdo rast, interpretimi i kuptimit të normave kushtetuese që lidhen me çështjen konkrete në shqyrtim.

9. Gjykata, për t’u shprehur për interpretimin e normës kushtetuese, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës, kërkon plotësimin e disa kushteve.

9.1 Së pari, kërkohet ekzistenca e një marrëdhënieje të ngushtë ndërmjet fakteve dhe normës konkrete. Gjykata mund dhe duhet të investohet vetëm nëse interpretimi që i kërkohet është i lidhur me një mosmarrëveshje konkrete, që ka lindur si pasojë e zbatimit ose kuptimit të ndryshëm/gabuar të normës kushtetuese. Ajo bën interpretimin e normës kushtetuese vetëm nëse vlerëson se gjendet para një “problemi kushtetues” dhe synon zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje. Nëse do të pranoni një interpretim *ad contrario*, Gjykata do të gjendej para një situatë ku produkt i interpretimit do të ishin opinione për mënyrën se si duhet të sillen, në të ardhmen, institucionet shtetërore ose do të përfundonte duke ushtruar një kontroll *ex ante* të veprimtarisë së këtyre institucioneve, pa pasur një mosmarrëveshje konkrete.

9.2 Së dyti, kërkohet që organet, të cilat zbatojnë normën kushtetuese, të kenë mbajtur qëndrimin e tyre për kuptimin/interpretimin e kësaj norme. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se qëndrimet e mbajtura nga një organ për interpretimin e normave konkrete të Kushtetutës, që shprehen nëpërmjet vendimeve të këtij organi, janë të mjaftueshme për kryerjen e një interpretimi përfundimtar, pasi kjo krijon mundësinë e mënjanimit të mosmarrëveshjeve ose paqartësive që mund të lindin nga zbatimi në praktikë i tyre (shih vendimet nr.75, datë 19.4.2002; nr.18, datë 14.5.2003; nr.2, datë 19.1.2005; nr.29, datë 21.10.2009 të Gjykatës Kushtetuese).

9.3 Së treti, Gjykata e ushtron këtë kompetencë nëse vlerëson se problemi kushtetues ka ardhur si pasojë e paqartësive në zbatimin e normës kushtetuese dhe jo nëse për zgjidhjen e tij nevojitet ndryshimi i ligjeve të zakonshme, sepse në të kundërt ajo do të merrte kompetencat e organeve të tjera, në këtë rast të organit ligjvënës.

10. Në vështrim të standardeve të mësipërme kushtetuese dhe të rrethanave të çështjes, Gjykata vlerëson nëse plotësohen kushtet që ajo të investohet për dhënien e një interpretimi të normave kushtetuese, objekt i kërkesës.

11. Gjykata vëren se në Kuvend janë paraqitur për miratim disa dekrete të Presidentit për emërimin e gjyqtarëve të rinj të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë. Ndërkohë që Presidenti e ka konsideruar të përmbushur funksionin e tij kushtetues për emërimin e gjyqtarëve të këtyre gjykatave, Kuvendi ka vlerësuar se normat kushtetuese, që gjejnë zbatim në këtë procedurë, nuk janë të qarta dhe lënë vend për interpretim, dhe ka vendosur pezullimin e procedurës për votimin e këtyre dekreteve. Si pasojë, ka lindur një mosmarrëveshje konkrete që

konkretizohet me interpretimin e ndryshëm që u jepet normave kushtetuese nga këto dy organe.

12. Gjykata vëren, gjithashtu, se secili prej këtyre organeve, që janë zbatuesit e normave kushtetuese objekt interpretimi, e ka shprehur qëndrimin e tij, përkatësisht Presidenti duke nxjerrë dekrete dhe duke i dërguar ato në Kuvend dhe ky i fundit, duke pezulluar procedurat dhe duke e dërguar çështjen për shqyrtim në Gjykatën Kushtetuese.

B. Për interpretimin e nenit 125, pika 2 dhe nenit 136, pika 5 të Kushtetutës (vetëm për gjyqtarët e Gjykatës së Lartë)

13. Kërkuesit kanë kërkuar para Gjykatës interpretimin e dispozitave kushtetuese që përcaktojnë kriteret për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë.

14. Gjykata vëren se, bazuar në nenin 125/2 të Kushtetutës, gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese emërohen nga radhët e juristëve me kualifikim të lartë dhe me përvojë pune jo më pak se 15 vjet në profesion, ndërsa për gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, neni 136/5 i Kushtetutës ka parashikuar se gjyqtarë mund të jenë shtetasit shqiptarë me arsim të lartë juridik. Për procedurat e zgjedhjes dhe kriteret e tjera që duhet të plotësojnë kandidatët për gjyqtarë të Gjykatës së Lartë, norma kushtetuese parashikon përcaktimin e tyre me ligj. Po ashtu, kjo normë nuk parashikon as ndonjë ndarje/raport numerik në përbërjen e Gjykatës së Lartë, mes kandidaturave që vijnë nga gjyqësori dhe atyre jashtë tij.

15. Gjykata vëren se për parashikimin e nenit 136/5 të Kushtetutës, kërkuesit nuk pretendojnë paqartësi në zbatimin e normës kushtetuese, por ngrenë pretendime, në thelb, për interpretimin e nenit 3 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, sipas të cilit gjyqtarët e Gjykatës së Lartë emërohen nga radhët e gjyqtarëve me vjetërsi jo më pak se 10 vjet ose nga radhët e juristëve të shquar, që e kanë ushtruar këtë profesion jo më pak se 15 vjet.

16. Gjykata rithekson se, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës dhe në zbatim të kriterëve e standardeve të përmendura më sipër, ajo investohet në rast se problemi kushtetues ka ardhur si pasojë e paqartësisë në zbatimin e normës kushtetuese dhe jo si pasojë e paqartësive në zbatimin e normës ligjore. Norma ligjore mund të jetë objekt i kontrollit kushtetues vetëm nëse Gjykata do të investohej në bazë të nenit 131/a të Kushtetutës, me qëllim verifikimin e pajtueshmërisë së kësaj norme me Kushtetutën. Në këto kushte, interpretimi i kriterëve ligjore për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

17. Kërkuesit kërkojnë, në kuptim të po kësaj norme kushtetuese (neni 136/5), edhe interpretim për faktin nëse duhet të ketë ndonjë raport në përbërjen e Gjykatës së Lartë mes gjyqtarëve që vijnë nga pushteti gjyqësor dhe juristëve që kanë përvojë jashtë sistemit gjyqësor; nëse karriera vertikale nga gjykata e apelit në Gjykatën e Lartë duhet të jetë element fundor i karrierës në gjyqësor; nëse një kandidaturë për gjyqtar në Gjykatën e Lartë duhet të plotësojë kriterin 10 vjet gjyqtar në momentin e dekretimit nga Presidenti apo në momentin e shqyrtimit të dekretit në Kuvend; nëse mund të shtojë Kuvendi kritere të tjera shtesë etj.

18. Gjykata vëren se funksioni më i rëndësishëm i pushtetit ligjvënës, në një shtet të së drejtës, është nxjerrja e ligjeve dhe është në kompetencë vetëm të Kuvendit që, nëse vlerëson se dispozita të ndryshme kanë nevojë për ndryshime ose plotësime, të ushtrojë funksionin e tij për miratimin e rregullimeve përkatëse. Në kushtet kur në Kushtetutë, ose edhe në ligjet e tjera, elementet e mësipërme të parashtruara nga kërkuesit, nuk gjejnë rregullim të hollësishëm, këto elemente nuk mund të plotësohen nëpërmjet vendimit interpretues të Gjykatës. Interpretimi ka për qëllim t'i japë normës kushtetuese kuptimin e drejtë të saj dhe nuk ka për qëllim plotësimin e boshllëqeve kushtetuese/ligjore, sepse përndryshe Gjykata do të vihej në pozicionin e gabuar të krijuesit të normës juridike.

Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se interpretimi i nenit 136, pika 5 të Kushtetutës nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

19. Për parashikimin e nenit 125, pika 2 të Kushtetutës, Gjykata vëren se kërkuesi ka kërkuar interpretimin e kriterit “kualifikim i lartë” që duhet të plotësojë një kandidat për gjyqtar të Gjykatës Kushtetuese.

20. Gjykata vëren se në procedurën për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese përfshihen dy organe të përcaktuara shprehimisht në Kushtetutë: Presidenti, i cili shqyrton kandidaturat, dekreton kandidatët e përzgjedhur dhe i paraqet ato për miratim, dhe Kuvendi, i cili merr vendimin për dhënien ose jo të pëlqimit për kandidaturat përkatëse të përzgjedhura nga Presidenti.

21. Në këndvështrimin e Gjykatës kualifikimi i gjyqtarëve është së pari një vlerësim kriteresh dhe vlerash i bërë nga Presidenti dhe më pas edhe nga Kuvendi. Është mision dhe përgjegjësi e Presidentit që mes kandidaturave, që plotësojnë kriteret kushtetuese/ligjore, të bëjë përzgjedhjet që ai mendon se janë më të përshtatshme dhe që paraqesin vlera për të ushtruar funksionin e një gjyqtari kushtetues. Pas përzgjedhjes së bërë nga Presidenti, Kuvendi ka, gjithashtu, kompetencën ekskluzive të vlerësojë faktet e paraqitura, me qëllim të vlerësimit jo vetëm të plotësimit të kushteve formale, por edhe të meritës së kandidaturës përkatëse.

22. Ky sistem emërimi, i pranuar nga Kushtetuta, i vendos subjektet që përfshihen në të, para kërkesës së respektimit të parimit të luajalitetit kushtetues, i cili, në thelb, shpreh respektin e ndërsjellë nga secili subjekt ndaj kompetencave të tjetrit, si dhe nënkupton krijimin e një raporti bashkëpunimi midis tyre (shih vendimin nr.2, datë 19.1.2005 të Gjykatës Kushtetuese).

23. Gjykata vlerëson se Presidenti dhe Kuvendi, gjatë ushtrimit të kompetencave të tyre kushtetuese, janë interpretuesit e parë të normës kushtetuese dhe përcaktimi, nga ana e Gjykatës, i kriterëve që duhet të plotësojë një kandidaturë, çon në marrjen, nga kjo e fundit, të kompetencës kushtetuese të secilit prej këtyre organeve. Në këtë kuptim, Presidenti dhe Kuvendi, bazuar në parimin e luajalitetit kushtetues, duhet të bashkëpunojnë për përcaktimin e kriterëve ligjore, në përputhje me kërkesën kushtetuese për kualifikim të lartë, në funksion të sigurimit të një përbërjeje cilësore të Gjykatës Kushtetuese.

C. Për interpretimin e nenit 125, pika 1 dhe nenit 136, pika 1 të Kushtetutës

24. Gjykata vëren se për përmbajtjen e neneve 125/1 dhe 136/1 të Kushtetutës, të cilat parashikojnë se gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë emërohen nga Presidenti me pëlqimin e Kuvendit, ajo është shprehur në vendimin e saj nr.2, datë 19.1.2005, e vënë në lëvizje me kërkesë të Presidentit.

25. Në këto kushte, për këtë pjesë të kërkesës, Gjykata rikonfirmon qëndrimin e saj se pëlqimi, që kërkojnë normat e mësipërme kushtetuese, nënkupton një lloj konsensusi midis dy organeve kushtetuese që përfshihen në procesin e emërimit të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë. Pjesëmarrja e Kuvendit në këtë proces ka për qëllim balancimin e kompetencës së Presidentit në emërimin e gjyqtarëve dhe kjo vjen në harmoni edhe me parimin e ndarjes dhe të balancimit ndërmjet pushteteve, të parashikuar në nenin 7 të Kushtetutës. Në këtë vështrim, pjesëmarrja e Kuvendit në procesin e emërimit të gjyqtarëve, që shkon tej një kontrolli juridik të procesit, është në harmoni të plotë me natyrën politike të këtij organi.

Ç. Për interpretimin e nenit 125, pika 3 të Kushtetutës

26. Kërkuesit kanë kërkuar, gjithashtu, interpretimin e nenit 125/3 të Kushtetutës, sipas të cilit “Përbërja e Gjykatës Kushtetuese përtërihet çdo tre vjet në një të tretën e saj sipas procedurës së caktuar me ligj”. Kërkuesit pretendojnë se, në raport me situatën aktuale të përfundimit të mandatit të gjashtë gjyqtarëve të Gjykatës, ka lindur nevoja e përcaktimit të një mekanizmi të vlefshëm, me qëllim respektimin e parashikimit kushtetues të nenit 125/3.

27. Gjykata vëren se me ligjin nr.7561, datë 29.4.1992 “Për disa ndryshime e plotësime në ligjin nr.7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese””, u parashikua krijimi i kësaj Gjykate, mënyra e organizimit dhe funksionimit, kompetencat e saj etj. Ky ligj parashikoi edhe rregullin e përtëritjes së përbërjes së Gjykatës çdo tre vjet, në një të tretën e saj, si dhe procedurën për realizimin e kësaj përtëritje. Për garantimin e parimit të përtëritjes gjatë gjithë vazhdimësisë së funksionimit të Gjykatës, u parashikua hedhja e shortit në fund të mandateve të para trevjeçare, me qëllim zëvendësimin gradual të gjyqtarëve të zgjedhur në fillimin e veprimtarisë së saj, për të arritur kështu në zëvendësimin periodik në mbarim të çdo mandati.

Sipas këtij sistemi, emërimet e ardhshme në këtë detyrë do të ushtronin mandatin e plotë kushtetues dhe përtëritja e Gjykatës do të vijonte të kryhej çdo 3 vjet. Në këtë mënyrë do të realizohej qëllimi i ligjvënësit që gjithmonë në përbërje të Gjykatës të jenë dy të tretat e gjyqtarëve me stazh në detyrë jo më pak se tre vjet.

28. Me hyrjen në fuqi të Kushtetutës së vitit 1998, kohëzgjatja e mandatit të gjyqtarëve kushtetues ndryshoi nga 12 vjet në 9 vjet, por parashikimi për përtëritjen e Gjykatës çdo tre vjet me një të tretën e saj mbeti i pandryshuar (neni 125/3). Kushtetuta, në nenin 179/1 (dispozitat kalimtare dhe të fundit) parashikon se mandati i organeve kushtetuese që ekzistonin me hyrjen në fuqi të kësaj Kushtetute mbaron me afatet e parashikuara në ligjin për dispozitat kryesore kushtetuese. Kjo dispozitë kalimtare kushtetuese gjeti pasqyrim edhe në dispozitat kalimtare të ligjit organik të Gjykatës, konkretisht te neni 82, sipas të cilit mandati i gjyqtarëve të zgjedhur në vitin 1992 mbaronte në vitin 2001 dhe përtëritja e Gjykatës pas vitit 2001 do të bëhej sipas mbarimit të mandatit të secilit gjyqtar.

29. Dispozitat kalimtare rregullojnë momentin e kalimit nga një sistem në një tjetër, duke parashikuar mënyrën si do të zbatohen dispozitat e reja në lidhje me situatat faktike ose marrëdhëniet ekzistuese. Me plotësimin e këtij qëllimi (realizimin e këtij kalimi) ato e humbasin efektin e tyre. Gjykata vëren se si rezultat i zbatimit të parashikimeve të dispozitave të mësipërme kalimtare, në vitin 2010 mbaroi, njëkohësisht, mandati i tre gjyqtarëve të fundit, të cilët vazhduan të ushtronin detyrën për një mandat 12-vjeçar, si dhe mandati i tre gjyqtarëve që ishin zgjedhur për një mandat 9-vjeçar, bazuar në dispozitat e reja kushtetuese. Si pasojë, në situatën aktuale, mbaroi njëkohësisht mandati i gjashtë gjyqtarëve të Gjykatës, pra dy të tretat e përbërjes së saj, duke mos u respektuar urdhërimi kushtetues për përtëritjen e Gjykatës çdo tre vjet, me një të tretën e saj, sipas nenit 125/3 të Kushtetutës.

30. Gjykata thekson se çdo dispozitë e Kushtetutës duhet të interpretohet në mënyrë që të jetë e pajtueshme me parimet themelore kushtetuese. Kjo për arsye se çdo dispozitë kushtetuese ka një lidhje të caktuar me dispozitat e tjera dhe së bashku ato formojnë një tërësi normash të harmonizuara. Për pasojë, asnjë dispozitë e Kushtetutës nuk mund të nxirret jashtë kontekstit të saj dhe të interpretohet më vete (*shih vendimet nr.2, datë 19.1.2005; nr.29, datë 21.10.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Me qëllim që të përcaktohet nëse një organ është “i pavarur”, Gjykata çmon se, ndër të tjera, duhet konsideruar mënyra e emërimit të anëtarëve të tij, si dhe kohëzgjatja e funksionit të tyre (*shih vendimin nr.20, datë 9.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Garancia e kohëzgjatjes dhe paprekshmërisë së mandatit e mbron gjyqtarin nga ndikimet e forcave politike që mund të vijnë në pushtet. Vetëm një gjykatë e pavarur, së cilës i garantohet paprekshmëria e mandatit të anëtarëve të saj, mund të konsiderohet si një gjykatë që administron drejtësinë kushtetuese në përputhje me parimet kushtetuese. Edhe pse mandati i gjyqtarit kushtetues ka kuptimin e një mandati të dhënë (jo të fituar nëpërmjet votës së zgjedhësve aktivë), parimi i pavarësisë nënkupton, gjithashtu, se gjyqtari, në momentin e emërimit duhet të dijë kohëzgjatjen e këtij mandati, bazuar në rregullimet ligjore përkatëse dhe kjo kohëzgjatje nuk mund të lihet në diskrecion të organeve që e kanë emëruar/zgjedhur atë.

32. Bazuar në normat kushtetuese, një nga shkaqet për largimin e gjyqtarit nga detyra është mbarimi i kohëzgjatjes së mandatit të tij kushtetues. Neni 127 i Kushtetutës parashikon, në mënyrë shteruese, rastet e mbarimit të mandatit përpara përfundimit të afatit kushtetues, të cilat janë kur gjyqtari: dënohet me vendim të formës së prerë për kryerjen e një krimi; nuk paraqitet pa arsye në detyrë për më shumë se 6 muaj; mbush moshën 70 vjeç; jep dorëheqjen; me vendim gjyqësor të formës së prerë deklarohet i paaftë për të vepruar. Po ashtu Kushtetuta (neni 128) parashikon edhe rastet kur mandati i gjyqtarit përfundon si pasojë e shkarkimit të tij nga Kuvendi: për shkelje të Kushtetutës; për kryerjen e një krimi; për paaftësi mendore a fizike; për akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit. Për pasojë, gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese mund të largohet nga detyra vetëm me mbarimin e kohëzgjatjes së mandatit të tij kushtetues ose në një nga rastet e tjera të përmendura më sipër, pra vetëm për shkaqet e

specifikuara në Kushtetutë.

33. Në ndryshim nga gjyqtari i Gjykatës së Lartë, neni 125/5 i Kushtetutës parashikon se gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese vazhdon në detyrë deri në emërimin e pasardhësit të tij. Rregulli i vazhdimësisë së qëndrimit në detyrë të gjyqtarit kushtetues është parashikuar për të garantuar, mbi të gjitha, funksionimin normal të Gjykatës në rast të krijimit të vendeve vakante, si pasojë e mosveprimit të ndonjërit prej organeve, të cilave Kushtetuta u njeh një rol të veçantë në këtë moment për zëvendësimin e gjyqtarëve të vjetër me gjyqtarë të rinj. Nisur edhe nga natyra kolegjiale e këtij organi të pavarur kushtetues, çdo mosveprim do të kishte pasoja në funksionimin e Gjykatës. Në ndryshim sa më sipër, mbarimi ose ndërprerja e mandatit të një gjyqtari kushtetues, në bazë të vendimit të organit që e ka zgjedhur atë dhe jo sipas një procedure ligjore të përcaktuar, me të cilën gjyqtari është njohur dhe e ka pranuar në momentin e zgjedhjes së tij, është e papajtueshme me parimet kushtetuese.

34. Për parashikimin kushtetues që ka vendosur rregullin/sistemin e përtëritjes periodike dhe të pjesshme të përbërjes së Gjykatës, kjo vëren se ky rregull/sistem është konsideruar se ka më shumë avantazhe se ai i përtëritjes tërësore, sepse në këtë mënyrë garantohet vazhdimësia e jurisprudencës dhe realizohet kombinimi i përvojës së Gjykatës (e paraqitur si shuma e koncepteve dhe qëndrimeve që janë bërë të qëndrueshme gjatë vendimmarrjes së një trupe të caktuar gjyqësore) me atë vetjake të gjyqtarëve të rinj, çka do të ishte më e vështirë në rast se mandati i të gjithë gjyqtarëve do të përfundonte në të njëjtën kohë. Funksioni themelor i Gjykatës është garantimi i respektimit të Kushtetutës, interpretimi përfundimtar dhe sigurimi i epërsisë së saj në sistemin ligjor, nëpërmjet dhënies së drejtësisë kushtetuese. Rregullimi kushtetues i nenit 125/3 të Kushtetutës përbën një parim organizativ, i cili bazohet pikërisht në veçoritë specifike të procesit kushtetues që, përveç njohurive të gjyqtarëve, kërkon dhe përvojën e duhur. Ky rregullim ka për qëllim ruajtjen në përbërje të Gjykatës të një shumice prej dy të tretave të anëtarëve me stazh në detyrë, çka bën të mundur krijimin e një përvoje juridike të posaçme dhe të specializuar në gjykimin kushtetues, e cila nuk mund të përftohet askund tjetër. Kjo bazë njohurish tekniko-juridike në fushën e gjykimin kushtetues, duke qenë se ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë e vendimmarrjes, konsiderohet nga Gjykata si një vlerë e mbrojtur nga Kushtetuta.

35. Përtëritja e Gjykatës çdo tre vjet, me një të tretën e gjyqtarëve, është mjet për të garantuar pavarësinë e saj, sepse mandati i gjyqtarëve nuk përplasat me kohëzgjatjen e mandatit presidencial dhe atë parlamentar, por i tejkalon ato.

36. Në përfundim të këtij arsytimi, Gjykata thekson se respektimi dhe zbatimi i parashikimit kushtetues të përtëritjes së përbërjes së saj çdo tre vjet, në një të tretën e anëtarësisë, paraqet rëndësi të veçantë në kuptim të ruajtjes dhe forcimit të pavarësisë dhe vazhdimësisë së këtij organi.

37. Gjykata rithekson se në zbatim të parimit bazë të shtetit të së drejtës, atij të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve, kushtetutbërësi ka përcaktuar, për secilin nga organet që përfaqësojnë këto pushtete, kompetencat që përputhen/i përgjigjen qëllimit të tij. Për sa kohë këto kompetenca janë të përcaktuara nga normat kushtetuese, është e palejueshme që një organ tjetër t'i marrë ose t'i anashkalojë ato me vullnetin e tij.

38. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se në situatën aktuale, kur ka mbaruar mandati i dy të tretave të gjyqtarëve të saj, ka lindur një problem kushtetues, por nuk është vendimi interpretues që mund t'i japë zgjidhje përfundimtare mosmarrëveshjes. Përcaktimi, nga ana e Gjykatës, i një mekanizmi për të ruajtur balancën ndërmjet respektimit të rregullit të përtëritjes periodike e të pjesshme të kësaj Gjykate dhe parimit të garantimit të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues, do ta nxirrte atë jashtë juridiksionit kushtetues. Gjykata vlerëson se funksioni i saj, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës është interpretimi i dispozitës me qëllim përfitimn e kuptimit normativ të teksit kushtetues duke ndjekur teknikat e njohura të interpretimit në gjykimin kushtetues. Në rastin konkret, nuk është interpretimi i pasaktë ose kuptimi i gabuar i kësaj norme kushtetuese që ka çuar në situatën konkrete të mosrespektimit të parashikimit kushtetues të nenit 125/3 të Kushtetutës.

39. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se është në kompetencë të ligjvënësit kushtetues që të gjejë dhe të zbatojë mekanizmin e përshtatshëm për të respektuar parimin kushtetues të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës Kushtetuese çdo tre vjet në një të tretën e saj.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 124 dhe nenit 134, pika 1, shkronja “c” të Kushtetutës, si dhe të neneve 71, 72 dhe 79 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Interpretimin e nenit 125 të Kushtetutës, si vijon:

Neni 125 i Kushtetutës sanksionon dy parime të rëndësishme për garantimin e pavarësisë së Gjykatës Kushtetuese: parimi i qëndrueshmërisë në përbërjen e Gjykatës dhe parimi i garantimit të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues.

- Interpretimin e nenit 125/2 të Kushtetutës, si vijon:

Gjatë ushtrimit të kompetencave kushtetuese për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, Presidenti i Republikës dhe Kuvendi i Republikës së Shqipërisë janë interpretuesit e parë të normës kushtetuese, prandaj bazuar në parimin e luajalitetit kushtetues, duhet të bashkëpunojnë për përcaktimin e kriterëve ligjorë në përputhje me kërkesën kushtetuese për kualifikim të lartë, për të siguruar një përbërje cilësore të kësaj Gjykate.

- Interpretimin e nenit 125/3 të Kushtetutës, si vijon:

1. Parashikimi i nenit 125/3 të Kushtetutës përbën një parim organizativ, i bazuar në veçoritë specifike të procesit kushtetues dhe që ka për qëllim ruajtjen në përbërje të Gjykatës Kushtetuese të një shumice prej dy të tretave të anëtarëve në detyrë, duke bërë të mundur krijimin e një përvoje juridike të posaçme në fushën e gjyqimit kushtetues. Kjo përvojë e përfutur nga Gjykata, duke qenë se ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë e vendimmarrjes së saj, konsiderohet një vlerë e mbrojtur nga Kushtetuta.

2. Gjetja dhe zbatimi i një mekanizmi të përshtatshëm për të respektuar nenin 125/3 të Kushtetutës, është kompetencë e ligjvënësit kushtetues.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Xhezair Zaganjori, Sokol Sadushi, Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj, Admir Thanza, Sokol Berberi

Anëtarë kundër: Vladimir Kristo, Petrit Plloçi

MENDIM PAKICE

Jam i mendimit se kërkesa e paraqitur nga një e pesta e deputetëve të Kuvendit, nuk përmbush kriteret kushtetuese për t’u pranuar si për mungesë legjitimitimi, ashtu dhe për mungesë juridiksioni të Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) për zgjidhjen e çështjeve të ngritura para saj.

1. Me të drejtë shumica, kur i referohet nenit 127 të Kushtetutës dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, vëren se funksioni bazë i kësaj Gjykate është garantimi i respektimit të Kushtetutës dhe interpretimi përfundimtar i saj.

2. Ky funksion themelor i Gjykatës, me rëndësi të jashtëzakonshme për funksionimin dhe përsosjen e mëtejshme të demokracisë dhe shtetit të së drejtës, kërkon domosdoshmërisht konsolidimin dhe përsosjen e jurisprudencës së saj si për sa i përket nivelit të vendimmarrjes brenda caqeve të kompetencave të parashikuara nga Kushtetuta, ashtu edhe kushteve, si dhe

kritereve që duhet të përmbushin subjektet që e venë atë në lëvizje për të iniciuar një gjykim kushtetues për interpretimin përfundimtar të normës kushtetuese. Në këtë kuptim çështja, objekt shqyrtimi, paraqet interes të veçantë.

3. Në pikën 9.1 të vendimit shumica thekson se Gjykata mund dhe duhet të investohet vetëm nëse interpretimi që i kërkohet është i lidhur me një mosmarrëveshje konkrete, që ka lindur si pasojë e zbatimit ose kuptimit të ndryshëm/gabuar të normës kushtetuese dhe se ajo bën interpretimin e normës kushtetuese vetëm nëse vlerëson se gjendet para një “problemi kushtetues” dhe synon zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje. Nëse do të pranonim një interpretim *ad contrario*, vazhdon shumica më tej, Gjykata do të gjendej para një situatë ku produkt i interpretimit do të ishin opinione për mënyrën se si duhet të sillen, në të ardhmen, institucionet shtetërore ose do të përfundonte, duke ushtruar një kontroll *ex ante* të veprimtarisë së këtyre institucioneve, pa pasur një mosmarrëveshje konkrete.

4. Më tej, në pikën 9.2, shumica nënvizon se që Gjykata të shprehet për interpretimin e normës kushtetuese në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës kërkohet që organet, të cilat zbatojnë normën kushtetuese, të kenë mbajtur qëndrimin e tyre për kuptimin/interpretimin e kësaj norme. Dhe më tej, duke iu referuar jurisprudencës së kësaj Gjykate, shumica citon pjesë nga vendimet e saj, në të cilat vihet në dukje se: “Gjykata ka vlerësuar se qëndrimet e mbajtura nga një organ për interpretimin e normave konkrete të Kushtetutës, që shprehen nëpërmjet vendimeve të këtij organi, janë të mjaftueshme për kryerjen e një interpretimi përfundimtar, pasi kjo krijon mundësinë e mënjanimin të mosmarrëveshjeve ose paqartësive që mund të lindin nga zbatimi në praktikë i tyre.

5. Arsyetimet e përdorura nga shumica në pikat 9.1 dhe 9.2 të vendimit, në tërësi, janë të njëjta me argumentet që dha pakica, sipas së cilës meqenëse kërkesa e paraqitur nga 1/5 e deputetëve, nuk përmbushte standardet formale dhe substanciale për të iniciuar një interpretim përfundimtar të normës kushtetuese duhej rrëzuar si e pabazuar.

6. Në vijim, në kundërshtim me qëndrimin e mbajtur më lart, shumica (*shih pikat 11 dhe 12 të vendimit*) legjitimon kërkesin dhe pranon juridiksionin e kësaj Gjykate. Argumentet e përdorura, duke qenë të pasakta, e bëjnë vendimin konfuz dhe kontradiktor.

Lidhur me legjitimitimin e një të pestës të deputetëve të Kuvendit për të vënë në lëvizje Gjykatën për interpretimin përfundimtar të normës kushtetuese.

7. Jo më pak se një e pesta e deputetëve bëjnë pjesë në rrethin e subjekteve që, sipas nenit 134 të Kushtetutës, kanë të drejtë të vënë në lëvizje këtë Gjykatë pa e kushtëzuar me interesin e tyre. Megjithatë ky subjekt, ashtu si dhe të tjerët të përmendur në pikën 1, shkronjat “a”, “b” dhe “ç” të nenit 134, kur bëhet fjalë për të kërkuar një gjykim kushtetues për interpretimin përfundimtar të normës kushtetuese nuk mund ta ushtrojnë këtë të drejtë në mënyrë të pakufizuar. Kërkesat e tyre duhet detyrimisht të plotësojnë disa kushte, të cilat janë me natyrë kushtetuese dhe ligjore.

8. Kushtetutëbërësi, jo pa qëllim, në nenin 124 të Kushtetutës e ka ngarkuar Gjykatën Kushtetuese me kompetencën për të bërë interpretimin përfundimtar (vini re) të Kushtetutës.

9. Interpretimi i Kushtetutës është një funksion i natyrshëm i çdo institucioni, veprimtaria e të cilit është e lidhur me kompetencat e ngarkuara nga Kushtetuta. Në këtë kuptim Presidenti i Republikës, Kuvendi, Këshilli i Ministrave apo çdo institucion tjetër me natyrë kushtetuese, gjatë përmbushjes së funksioneve të tyre në veprimtarinë e përditshme nëpërmjet zbatimit të Kushtetutës, reflektojnë/shprehin njëkohësisht qëndrimin e tyre për mënyrën se si ata e kanë kuptuar dhe interpretuar normën përkatëse kushtetuese.

10. Me qëllim që ky proces të jetë transparent e i lexueshëm, si dhe të mund t’i nënshtrohet vlerësimit në kuptimin kushtetues, kusht i domosdoshëm është që shprehja e vullnetit të institucionit, pas vendimmarrjes të tij, të jetë pasqyruar në aktet përkatëse juridike, si: dekrete, vendime, rregullore etj. Opinione apo nismat e ndërmarra në mënyrë të njëanshme jashtë vendimmarrjes të organeve kushtetuese kompetente për të kundërshtuar një vendimmarrje të një organi tjetër kushtetues, nuk mund të legjitimojnë askënd për të vënë në lëvizje këtë Gjykatë për

të bërë interpretimin përfundimtar të normës kushtetuese.

11. Shumica arsyeton se për të iniciuar një gjykim kushtetues për interpretimin përfundimtar të Kushtetutës duhet të jetë krijuar “një problem” (shih pikat 9.1 dhe 9.2 të vendimit). Ky term i përdorur nga shumica është shumë i përgjithshëm dhe i pasaktë në kuptimin kushtetues. Sipas pikëpamjes sime, nuk bëhet fjalë për një “problem”, por për një çështje me natyrë kushtetuese për të cilën dy organe të ndryshme, kompetente për zgjidhjen përfundimtare të saj, nuk janë në një mendje lidhur me mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të normës kushtetuese. Për rrjedhojë, siç shprehet dhe shumica, është krijuar një konflikt midis organeve. Kjo buron jo vetëm nga fryma e Kushtetutës, por del edhe nga përmbajtja e nenit 71, pikat 3 dhe 4 të ligjit organik të Gjykatës Kushtetuese, ku thuhet se kërkuesit (subjektet e përmendura në shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “ç”, të paragrafit 1 të nenit 134 të Kushtetutës), në kërkesën e paraqitur duhet të saktësojnë veç dispozitës që kërkohet të interpretohet edhe subjektin, që pretendohet se e ka interpretuar gabim Kushtetutën, i cili duhet të jetë palë në gjykim.

12. Shtrohet çështja, a i plotëson kërkesa e paraqitur nga një e pesta e deputetëve standardet e mësipërme? Që do të thotë, së pari, a shpreh kërkesa vullnetin/qëndrimin zyrtar të Kuvendit, të bazuar mbi një vendimarrje të tij; dhe së dyti, a përmban ajo argumente sipas të cilave Kuvendi (vini re) në çështjen e dekretimeve nga ana e Presidentit të Republikës ka opinion të kundërt me këtë institucion për kuptimin dhe interpretimin e normave juridike kushtetuese që lidhen me rotacionin në Gjykatën Kushtetuese, si dhe me kriteret që duhet të përmbushin kandidatët për anëtarë të Gjykatës së Lartë dhe anëtarët e Gjykatës Kushtetuese?

13. Nga pikëpamja formale dhe substanciale, kërkesa, ndryshe nga sa pranon shumica në vendimin e saj (shih pikën 11), jo vetëm nuk i referohet ndonjë vendimarrjeje të Kuvendit (dhe këtu shumica gabon kur opinionin e një të pestës së deputetëve e njëson me atë të Kuvendit si organ kushtetues), por nga ana tjetër nuk përmban asnjë argument apo pretendim që të vërtetojë se Presidenti i Republikës, me rastin e dekretimit të anëtarëve të rinj të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë, të ketë interpretuar dhe zbatuar gabim Kushtetutën. Kërkesa nuk është gjë tjetër veçse një pyetësor, i cili fton Gjykatën për të dhënë opinionin e vet, gjë që del jashtë natyrës kushtetuese të këtij organi. Për më tepër, edhe gjatë shqyrtimit të çështjes në seancë plenare, kërkuesi nuk arriti të paraqesë argumente për çështjet e trajtuara më lart, duke mbetur thjesht në kuadrin e konsideratave personale.

Lidhur me juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese

14. Shumica, ndonëse ka bërë përpjekje për t'i konsideruar brenda juridiksionit të kësaj Gjykate një pjesë të pretendimeve të kërkuesit, duke u përqendruar kryesisht në interpretimin e nenit 125 të Kushtetutës, nuk ka arritur të argumentojë qëndrimin e vet, për pasojë përfundimet e arritura në dispozitivin e vendimit janë tepër të përgjithshme dhe në kontradiktë me pjesën arsyetuese.

15. Për emërimin e anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë, kushtetutëbërësi në formulimin e dispozitave përkatëse (neni 125/1 dhe neni 136/1 të Kushtetutës) ka demonstruar vullnetin e tij që ky proces të jetë luajal, por edhe konsensual midis Presidentit të Republikës dhe Kuvendit, duke konsideruar mbi të gjitha meritat e kandidatëve sipas parashikimeve në normat përkatëse kushtetuese, si dhe në ligjet e tyre organike. Për këtë çështje ka dhe një vendim të kësaj Gjykate për interpretimin përfundimtar të neneve 125/1 dhe 136/1 të Kushtetutës, në pjesën arsyetuese të të cilit thuhet se sistemi i emërimit, i adoptuar nga Kushtetuta, i vë subjektet e përfshira në të para kërkesës për respektimin e parimit të luajalitetit kushtetues dhe parakupton krijimin e një raporti bashkëpunimi midis tyre (shih vendimin nr.2, datë 19.1.2001 të Gjykatës Kushtetuese).

16. Shumica, duke u përpjekur të interpretojë pikën 2 të nenit 125 të Kushtetutës, i shtrin këto parime edhe në çështjen e plotësimit të kuadrit ligjor e kushtetues lidhur me meritat, kur shprehet se Presidenti i Republikës dhe Kuvendi i Republikës së Shqipërisë duhet të bashkëpunojnë për përcaktimin e kriterëve ligjorë në përputhje me kërkesën kushtetuese për kualifikim të lartë, për të siguruar një përbërje cilësore të kësaj Gjykate.

17. Shumica, me këtë mënyrë interpretimi, është e paqartë dhe njëkohësisht jokorrekte në raport me kërkesin. Ky i fundit kërkon përgjigje lidhur me kriteret ligjore që duhet të përmbushin anëtarët e të dyja gjykatave, nëse duhet të ketë dallime midis tyre, nëse mund të shtohen kriteret të reja të meritës nga ana e Kuvendit etj.

18. Jam i mendimit se çështja e plotësimit të kriterëve ligjore, që lidhen me meritën e kandidatëve për anëtarë të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë, del jashtë juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese dhe, si e tillë, kërkesa duhet rrëzuar si e pabazuar edhe në këtë pjesë të saj. Është kompetencë ekskluzive e Kuvendit që nëpërmjet ndërhyrjeve në Kushtetutë dhe, në pamundësi të tyre, të ndërhyrjeve në ligjet organike të të dyja gjykatave, të përmirësojnë apo përsosin më tej kuadrin ligjor në funksion të meritës së kandidatëve për anëtarë në këto institucione kushtetuese.

19. Shumica, kur shprehet në dispozitivin e vendimit se Presidenti i Republikës dhe Kuvendi i Republikës së Shqipërisë duhet të bashkëpunojnë për përcaktimin e kriterëve ligjore, nuk ka bërë interpretimin e pikës 2 të nenit 125 të Kushtetutës, siç pretendon në vendim, por, përkundrazi, ka orientuar këto institucione që të ndërmarrin nisma ligjore të reja. Në këtë mënyrë shumica, në thelb, e ka nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit të kësaj Gjykate, duke përcaktuar njëkohësisht kompetencën e institucioneve të përmendura më lart për zgjidhjen e çështjes konkrete.

20. Gjithashtu, të njëjtën gjë ka bërë shumica edhe lidhur me një element tjetër të kërkesës, atë të interpretimit të normës kushtetuese për rotacionin e anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese kur në dispozitivin e vendimit është shprehur se: “Gjetja dhe zbatimi i një mekanizmi të përshtatshëm për të respektuar nenin 125/3 të Kushtetutës, është në kompetencë të ligjvënësit kushtetues”.

Anëtar: Vladimir Kristo

MENDIM PAKICE

Nuk jam dakord me vendimin e dhënë lidhur me këtë çështje, për arsyt që vijojnë:

1. Siç rezulton nga vendimi i shumicës, në muajin shtator 2010 Presidenti i Republikës (këtu e më pas Presidenti), ka emëruar me dekret katër anëtarë të Gjykatës Kushtetuese (këtu e më pas GJK) dhe tre anëtarë të Gjykatës së Lartë (këtu e më pas GJL). Këto dekrete i janë dërguar Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (këtu e më pas Kuvendi) për dhënie pëlqimi, në mbështetje të neneve 125/1 dhe 136 të Kushtetutës.

2. Kuvendi ka pezulluar procedurat për votimin për dhënien e pëlqimit për dekretet e mësipërme të Presidentit, dhe një e pesta e deputeteve të Kuvendit i janë drejtuar GJK-së, në bazë të nenit 134/1/c të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (këtu e më pas Kushtetuta), duke kërkuar interpretimin e nenit 125, pikat 1, 2, dhe 3, dhe të nenit 136, pikat 1 dhe 5 të Kushtetutës.

3. Sipas palës kërkuese, interpretimi i këtyre dispozitave është i nevojshëm për sqarimin e kriterëve që duhet të plotësojnë kandidatët për gjyqtarë; nëse ka konflikt kushtetues në rastin e parashikimit të kriterëve të njëjta për gjyqtarët e këtyre dy gjykatave; nëse duhet të ketë ndonjë raport në përbërjen e GJL-së mes gjyqtarëve që vijnë nga pushteti gjyqësor dhe juristëve jashtë këtij sistemi; nëse kandidaturat për gjyqtar duhet t'i plotësojnë kriteret në momentin e dekretimit apo në momentin e dhënies së pëlqimit në Kuvend; se cili mund të jetë mekanizmi i vlefshëm, në respekt të nenit 125/3 të Kushtetutës, për përtëritjen çdo tre vjet të një të tretës së gjyqtarëve të GJK-së.

4. Siç jam shprehur edhe në raste të tjera, të ngjashme me çështjen në shqyrtim, rezerva ime ka të bëjë me mungesën e juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese për shqyrtimin e kërkesës së mësipërme, me objekt interpretimin e neneve 125 e 136 të Kushtetutës, kërkesë, e cila për

mendimin tim, kërkon nga Gjykata Kushtetuese dhënien e një opinioni këshillimor *in abstracto* – gjë që nuk përfshihet në juridiksionin e kësaj Gjykate, të përcaktuar, kryesisht, në nenin 131 të Kushtetutës. 5. Kërkuesit e mbështesin kërkesën për interpretim jo në nenin 131 të sipërpërmendur, por në nenin 124 të Kushtetutës, sipas të cilit “Gjykata Kushtetuese garanton respektimin e Kushtetutës dhe bën interpretimin përfundimtar të saj”.

6. Mendoj se kjo dispozitë nuk mund të përbëjë një bazë juridiko-kushtetuese të vlefshme për të pranuar juridiksionin e GJK-së për gjykimin e kërkesës. Neni 124 i Kushtetutës nuk rregullon rastet/çështjet që përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese, por si dispozitë e parë e bllokut të dispozitave që rregullojnë pozitën e kësaj Gjykate, si organ kushtetues, ka për qëllim të përcaktojë, në esencë, funksionin e kësaj Gjykate, që është garantimi i respektimit të Kushtetutës dhe interpretimi përfundimtar i saj, ndërsa “rastet/çështjet” se, kur kjo Gjykatë investohet për të realizuar funksionin e saj interpretues, specifikohen në dispozita të tjera. Kjo do të thotë, se GJK-ja e interpreton Kushtetutën jo *in abstracto*, por për të vendosur/zgjidhur një nga rastet/çështjet që përcaktohen, kryesisht, në nenin 131 të Kushtetutës, e jo si qëllim në vetvete. Në rast se neni 124 do të kishte për qëllim rregullimin e juridiksionit të GJK-së, atëherë edhe rastet/çështjet që përbëjnë juridiksion kushtetues, do të parashikoheshin, kryesisht, në këtë dispozitë. Kjo do të thotë se neni 124 është një dispozitë me karakter deklarativ e të përgjithshëm, që nuk merr përsipër të detajojë juridiksionin kushtetues, por vetëm deklaron funksionin themelor të kësaj Gjykate, që është mbrojtja e Kushtetutës. Janë dispozita të tjera të Kushtetutës (kryesisht, nenet 131, 115, 128 etj.), ato që përcaktojnë juridiksionin e Gjykatës. Pra, këto dispozita të fundit, përcaktojnë rastet/çështjet, që bëhen shkak për interpretimin kushtetues, dhe ky interpretim nuk ka qëllim në vetvete, por pikërisht për të vendosur për këto raste/çështje.

7. Konkluzioni i mësipërm mbështetet edhe në një vështrim historik të çështjes së juridiksionit të GJK-së, dhe në mënyrë të veçantë, të interpretimit *in abstracto*- si pjesë e këtij juridiksioni.

8. Kështu, sipas nenit 24 të ligjit nr.7561, datë 29.4.1992 “Për disa ndryshime e plotësime në ligjin nr.7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese””, i cili është ligj kushtetues, “Gjykata Kushtetuese ka këto kompetenca:

1. Bën interpretimin e Kushtetutës dhe të ligjeve kushtetuese.

2. Gjykon papajtueshmërinë e ligjeve dhe të akteve që kanë fuqinë e ligjit me Kushtetutën.

3. Gjykon papajtueshmërinë e akteve dhe dispozitave nënligjore me Kushtetutën dhe me ligjin. ... etj.” Pra, siç shihet, neni 24 i këtij ligji kushtetues fillonte me shprehjen “Gjykata Kushtetuese ka këto kompetenca:”, dhe bënte një listë të këtyre kompetencave, duke u shprehur në pikën 1 të kësaj dispozite se [Gjykata Kushtetuese] . . . bën interpretimin e Kushtetutës dhe të ligjeve kushtetuese. Është e qartë se kjo dispozitë e ligjit “Për dispozitat kryesore kushtetuese”, listonte kompetencat e GJK-së, pra përcaktonte juridiksionin e saj, duke përfshirë në pikën 1 të saj edhe interpretimin e Kushtetutës dhe të ligjeve kushtetuese, pa e kushtëzuar me ndonjë “rast” apo “çështje”, gjë që do të thotë se ka pranuar edhe interpretimin *in abstracto*. Kjo do të thotë se kuadri i mëparshëm kushtetues e ngarkonte GJK-në edhe me interpretimin *in abstracto*, por Kushtetuta e 1998 hoqi dorë nga ky lloj interpretimi.

9. Një qëndrim të përafërt me të mësipërmin, ka mbajtur Gjykata Kushtetuese edhe në një vendim të saj në një çështje me kërkues një grup deputetësh të Kuvendit të Shqipërisë, me objekt interpretimin e neneve 69, 70, 71 e 72 të Kushtetutës, ku është shprehur se kompetenca interpretuese e saj, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës, nuk duhet të interpretohet se nënkupton formulimin e interpretimeve tërësisht abstrakte ...; [se në të kundërtën] ... Gjykata do të gjendej para një situatë ku produkti i interpretimit do të ishin opinione këshillimore për mënyrën se si duhet të sillen në të ardhmen institucionet shtetërore ...; [dhe] se nuk është në ... funksionin e saj të parashikojë të gjitha interpretimet e mundshme të normave të Kushtetutës, nëse ato nuk janë të lidhura me mosmarrëveshje konkrete.

10. Për sa sipër, mendoj se neni 124 i Kushtetutës nuk mund të aplikohet si bazë

kushtetuese për t'i dhënë juridiksion kësaj Gjykate për të bërë interpretim pa pasur një “rast” apo “çështje”.

11. Në vendim, shumica ka parashtruar kriteret që duhet të plotësohen për interpretimin e normës kushtetuese në bazë të nenit 124 të Kushtetutës.

12. Ndërmjet të tjerash, shumica është shprehur se për interpretimin e normës kushtetuese, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës ...Gjykata mund të investohet vetëm nëse interpretimi ... është i lidhur me një mosmarrëveshje konkrete, që ka lindur si pasojë e zbatimit ose kuptimit të ndryshëm të normës kushtetuese...; [dhe] së dyti, kërkohet që organet, të cilat zbatojnë normën kushtetuese, të kenë mbajtur qëndrimin e tyre për kuptimin/interpretimin e kësaj norme; [dhe se] qëndrimet e mbajtura nga një organ për interpretimin e normave konkrete të Kushtetutës, që shprehen nëpërmjet vendimeve të këtij organi, janë të mjaftueshme për kryerjen e një interpretimi...

13. Jam dakord me kriteret e mësipërme, të cilat për mendimin tim kanë të bëjnë me ekzistencën ose jo të një mosmarrëveshje kompetencash midis pushteteve, në kuptim të pikës “ç” të nenit 131 të Kushtetutës. Por, në rastin në shqyrtim, nuk plotësohen këto kriteret. Një nga këto është që autoritetet kushtetuese ta kenë shprehur vullnetin e tyre nëpërmjet akteve juridiko-kushtetuese të vlefshme. Konkretisht, në rastin në shqyrtim, ku kemi të bëjmë me një procedurë për emërimin e katër gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe tre gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, marrin pjesë si organe kushtetuese Presidenti i Republikës dhe Kuvendi i Shqipërisë, dhe si akte të tilla kushtetutshmërisht të vlefshme janë dekreti, në rastin e Presidentit dhe vendimi për dhënien ose jo të pëlqimit, në rastin e Kuvendit. Presidenti i Republikës, si njëri nga këto organe që merr pjesë në këtë procedurë, e ka shprehur vullnetin e tij, nëpërmjet dekreteve të emërimit, ndërsa Kuvendi si organi tjetër kushtetues, nuk e ka shprehur akoma këtë vullnet, për të dhënë ose jo pëlqimin sipas nenit 125/1 të Kushtetutës, por e ka pezulluar procedurën e dhënies së pëlqimit, duke i kërkuar interpretimin Gjykatës Kushtetuese. Për pasojë, mendoj se nuk ndodhemi as në kushtet e një konflikti pushtetesh, gjë që do të legjitimonte juridiksionin e kësaj Gjykate.

14. Për sa sipër, mendoj që kërkesa e paraqitur nuk duhet të pranohej për shqyrtim për mungesë juridiksioni të Gjykatës Kushtetuese.

Anëtar: Petrit Plloçi